

фактора, и имајући у виду да је у њој разрађен доста развијен инструметариј економске анализе, сматрамо да нема сумња да ће у решавању проблема цена марксистичка економска наука користити и неке резултате грађанске економске теорије. У том смислу критичка анализа радова истакнутих грађанских економиста — међу које се свакако може убројити и А. Маршал — несумњиво представља један од путева даљег развоја марксистичке економске мисли. Ако књигу И. Лаврача „Тражња у економској анализи Alfreda Marshalla” посматрамо са тог аспекта, она представља значајан допринос не само југословенској економској мисли већ и марксистичкој економској науци уопште. Утолико је више за жаљење што је резиме рада на енглеском језику, који би га могао учинити приступачнијим и ширем кругу читалаца других земаља, дат у рудиментарном облику на свега неколико страница.

Александар Ваџић

Приредили др. Драгослав Јанковић и др. Богдан Кризман: ГРАЂА О СТВАРАЊУ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДРЖАВЕ, Институт друштвених наука, Београд, 1964, т. I, с. XL, 368, т. II, с. 817

Стварање Краљевства СХС 1918 резултат је деловања различитих историјских снага и интереса. У историји јужнословенских народа током XIX века јавља се више концепција о путевима југословенског уједињења у независну државу. Када је развојем догађаја током Првог светског рата настала повољна ситуација, у којој се могло остварити уједињење југословенских народа, различита схватања будуће државе дошла су до изражаја. Сва опречност интереса националних буржоазија, као последица шароликости услова у којима се развијала грађанска класа, показала се у целини када се поставило питање даље политичке судбине Јужних Словена.

Али југословенска држава 1918 настала је не само захваљујући деловању наших националних буржоазија, него захваљујући и укрштању многобројних међународних интереса и комбинација, нарочито после Октобарске револуције, која је знатно утицала на оријентацију версајских кројача европске карте.

У завршној фази рата у лето 1918 дипломатска и политичка активност по питању стварања југословенске државе достиже врхунац. Многобројне комбинације, пројекти, решења, различити ставови и интереси великих сила, неодлучност наших националних буржоазија, њихова политичка незрелост, недоследност, несналажење у догађајима, реакционарност, итд., све то делује и утиче на догађаје и на путеве и форму уједињења.

И управо о овом периоду даје врло интересантну слику књига грађе у два тома, коју су приредили професори Драгослав Јанковић и Богдан Кризман. Књига обухвата период од 1 јануара до 20 децембра 1918. Оба тома садрже укупно 636 докумената одабраних у архивским фондovima ЈАЗУ у Загребу, ДИСП у Београду, Државног архива СФРЈ, Војноисторијског института, Државног архива СР Хрватске, Државног архива СР Србије, Државног архива СР Словеније, Местног архива у Љубљани, Хисторијског архива у Дубровнику, Историјског института СР Црне Горе у Титограду, Државног архива СР Македоније у Скопју, САН у Београду и Државног архива АП Војводине у Сремским Карловцима.

Штета је што ауторима није била доступна грађа из иностраних архива која би употпунила слику догађаја 1918. Аутори то и сами истичу, напомињући да се ова грађа још не може користити, пошто од 1918 није протекло 50 година.

Аутори су учинили велики напор да изврше валоризацију низа докумената у многобројним архивима. Они су овом задатку приступили критички и научно извршивши детаљну анализу релевантности сваког документа. Највећи број докумената објављених у овој књизи потиче од српске владе и Југословенског одбора, што је и разумљиво, како аутори истичу, јер „Краљевство СХС стварала је и створила буржоазија југословенских земаља коју је у време рата представљала српска влада на Крфу и Југословенски одбор у Лондону, и то како у међусобним договорима и сукобима интереса између сила Антанте и у односима тих сила према југословенским политичким факторима” (Том I, стр. 7).

У збирку су унети и документи о акцијама социјалистичких и омладинских група у иностранству, чији су ставови често били супротни од ставова српске владе и Југословенског одбора. Затим је вредно поменути да су дати документи о немирима у југословенским покрајинама 1918, посебно о зеленом кадру и побунама у аустроугарској војсци. Збирка садржи и више записника са седница народних већа и народних влада које су у појединим југословенским покрајинама формиране крајем октобра и почетком новембра 1918. Аутори истичу да ови записници показују атмосферу у време распада Аустро-Угарске и проблеме које је буржоазија морала да решава, стил њеног рада, менталитет, итд.

Уз збирку докумената аутори су написали и предговор у коме су дали и оцену уједињења 1918 и резултате свог рада. Уједно су оценили и раније збирке докумената о постанку Краљевства СХС 1918. Осим једне пропагандне брошуре на француском језику *De la Serbie à la Yougoslavie* коју је 1919 објавио А. Арнаутовић, досада једина збирка докумената која се непосредно односи на стварање Југословије је Шишићева књига „Документи о постанку Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 1914—1919” (Загреб 1920). Аутори истичу да је овој књизи Шишић „дао више манифестационо-политички него научни карактер” (Том I, стр. 6). Шишић је у своју збирку унео сва она документа која показују вољу званичних и незваничних фактора за стварање југословенске државе. Другим речима само оне изјаве које доприносе уједињењу.

Ова књига грађе снабдевена је свом научном апаратуром и у томе је њена велика вредност. Прво, већ у предговору аутори дају исцрпан списак „ужих проблемских целина”, тј. групу докумената која се односи на једно уже, парцијално питање, нпр. одјек говора В. Вилсона, предлог Југословенског одбора да се сазове општенародна скупштина, односи између Југословенског одбора и Италије, добровољачко питање, српска ратна мисија у Америци, Женевска конференција о уједињењу, прводецембарски акт о уједињењу, итд. Таквих ужих проблемских целина има 31. — Друго, на почетку I тома сви документи су штампани хронолошким редом са кратким садржајем. Овом обимном књигом се изванредно лако рукује јер је снабдевена тачним регистром географских имена, стварним регистром и регистром личности.

Мустафа И. м. мовић

Ј. Ф.: Јаковљева, КООПЕРИРОВАННИЕ ПОСТАВКИ В ПРОМИШЛЕННОСТИ СССР, Москва, 1963, с. 160.

У овој књизи се, како то аутор и сам истиче, на основу анализа законодавне и арбитражне праксе разматрају питања која су везана за уговорска у кооперативном снабдевању индустрије СССР. Књига је успела да прикаже улогу и значај кооперативног снабдевања и пошто је писана приступачним стилем корисно ће послужити свима заинтересованим, што је и била намера аутора. Но, књига се ипак задржала углавном на нивоу приказа не: